

עלון מספר 103 - דצמבר 2022
תוכן העניינים

1. ביקור רב חב"ד מאוז'גורוד
2. מסיבת חנוכה תשפ"ג
3. מחתרת תנועות הנוער בבודפשט
4. קיר הנצחה לנופלים במלחמת השחרור
5. בעקבות הכתבה על יעקב וייס
6. פרס מפעל חיים - דוידוביץ מרים
7. תיעוד משפחתי על גדר הבית
8. היסטוריה: צ'רצ'יל באוז'גורוד
9. בית הקברות הבריטי - ביסטריצ'ר שמואל
10. משלנו: פרופ' יצחק הרפז (אוז'גורוד)

1. ביקור רב חב"ד מאוז'גורוד

הרב מנחם-מנדל וילהלם, המנהל את בית חב"ד באוז'גורוד והמסייע לקהילה היהודית בזאקרפטיה וכן לפליטים יהודים באוקראינה - הגיע לביקור בארץ. הוא התארח בבית הכנסת של בני הקהילה בקריית גת.

מימין: נחמן פרוימוביץ, מיכאל ליבוביץ, ישראל שיינברגר, הרב מנחם-מנדל וילהלם, אלכס פאל, צבי זילבר, צבי דוידוביץ, מנדי רייזמוביץ וזולי כץ

2. מסיבת חנוכה תשפ"ג

גם השנה נחגוג את האירוע באולם "ריין", לזרוב 23 ראשון לציון
האירוע יתקיים ביום **שני, 19.12.2022, נר שני של חנוכה** – בשעה 19:00

העלות: 225 ₪ / אדם [450 שח לזוג]

התשלום במקום, במזומן

חנייה חינם צמודה לאולם [הכניסה מאחורי האולם]

באירוע נקיים: * הדלקת נרות מסורתית

* ארוחת ערב

* מוזיקה לריקודים

ניתן להירשם אצל המתנדבים שלנו:

דוידוביץ צבי 052-8904335

דוידוביץ חיים 054-6121285

ויזל זיסו 054-3313066

מושקוביץ משה 054-6338687

קוטונה יוסי 050-9922217

רייזמוביץ מנדי 052-2651972

ההרשמה תתבצע עד ה-9.12.2022

נשמח לראותכם חוגגים עמנו

3. מחתרת תנועות הנוער בבודפשט

באתר של מחתרת תנועות הנוער הציוניות בבודפשט עלה שם נוסף של ילידי קרפטורוס:

משה וייס (Weisz Mose): נולד ב- 7.5.1922 במונקץ' (Munkács). נולד למשפחה דתית והיה חבר "דרור הבונים". הוריו התנגדו לפעילותו בתנועה ציונית. גויס לפלוגה של עבודת כפייה. הצליח לברוח והצטרף לפעילות המחתרתית של תנועתו. עלה לארץ ב-1946. הוא נפטר ב-1969.

4. הקמת קיר הנצחה לנופלים במלחמת השחרור

אנחנו לקראת סיום החקר והתיעוד של החללים יוצאי זאקרפטיה, שנפלו בדרך להקמת המדינה. הרשימה כוללת מעל 100 שמות, מעיירות ומערים בקרפטורוס, חלקם היו "נצר אחרון" ממשפחותיהם. החלטנו להנציח את הנופלים הללו. הגענו כבר להסכם עם קק"ל ובאתר ההנצחה שלנו ביער "בן שמן" החלו עבודות להקמת קיר ההנצחה.

כל תרומה תתקבל בברכה. את התרומות ניתן להעביר אל חשבון העמותה.

פרטי חשבון להעברת כסף: בנק לאומי - 10, סניף - 805,

חשבון - 501229/78 על שם "הארגון העולמי של יהודים יוצאי זאקרפטיה-טרנסקרפטיה" לתשלום בכרטיס אשראי ניתן להתקשר לגזבר, קליין יצחק 054-3034424

תודה רבה לכל התורמים עד כה - ולתורמים הבאים - על עזרתכם

5. בעקבות הכתבה על יעקב וייס: צבי פיקסלר

בעקבות הכתבה אשר פורסמה על יעקב וייס בעלון אוקטובר (מספר 101) פנתה אלי הגברת ציפורה פיקסלר [אין בינינו קשר משפחתי...], ילידת טורון [Torun - מחוז Mizhhirya]. ציפורה סיפרה שבעלה ז"ל, צבי, הוא זה שגייס את יעקב וייס לאצ"ל והיה האחרון שנפגש איתו, יחד עם איתן לבני (אביה של ציפי לבני) שפגשו בו לפני שהעלו אותו לגרדום. להלן סיפורו של צבי פיקסלר, כפי שכתבה אחינעם דוד, פברואר 2019, במסגרת תוכנית "הקשר הרב-דורי":

"צבי דוד פיקסלר ז"ל – סבא רבא שלי מצד אבי, נולד בשנת 1919 בעיירה טורון שבצ'כיה כבן שני מבין שבעה ילדים. בנעוריו הצטרף לתנועת הנוער בית"ר בטורון והיה פעיל בה ביותר. בשנת 1939, העפיל לארץ ישראל בעליית "אף על פי" באונייה האחרונה שהפליגה לארץ ישראל מאזור מגוריו ["קאטינה"], בטרם פרוץ מלחמת העולם השנייה (השואה). צבי הגיע לארץ ישראל לאחר שלשה חודשים בים. צבי ואחיו הבכור נותרו לבדם מכל משפחתם שנספתה בשואה.

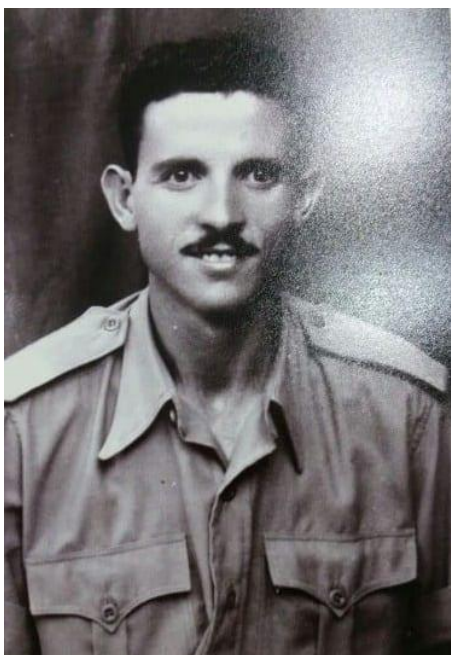
כשהגיע צבי פיקסלר לארץ ישראל הצטרף לאצ"ל והשתתף בפעולות בירושלים, בתל אביב ובנתניה. הוא היה ממפקדי האצ"ל בנתניה. בשבת הגדול (השבת שלפני פסח) בשנת 1946 יצא לפעולה להחרמת נשק במחנה הבריטי בנתניה. בסיום הפעולה, כאשר אחת הלוחמות נסוגה בטעות לכפר ערבי, הקריב עצמו צבי כאשר נחלץ לעזרתה והצילה, אך הוא עצמו נתפס והוסגר לידי הבריטים.

משפט ומאסר בכלא עכו: צבי ביקש רשות ממפקדת האצ"ל, בראשות מנחם בגין, להכריז במהלך משפטו כי הנו לוחם חרות בשורות האצ"ל ואינו מכיר בסמכותם של הבריטים לשפטו, הכרזה שמשמעותה הייתה גזר דין מוות – בתלייה. מפקדת האצ"ל התנגדה למהלך זה, וצבי, שקיבל עליו את מרות המפקדה, הופיע במשפט בליווי עורך דין ונשפט למאסר של 18 שנה. הוא הועבר למחנה מעצר בירושלים ומשם

לכלא עכו. בכלא, נאמן לעקרונותיו ולתורה, לימד צבי את חבריו האסירים תלמוד, הוא קרא בתורה והיה אחראי על הספרייה.

צבי ישב בכלא בחברת חלק מהרוגי המלכות – עולי הגרדום, תשעה מלוחמי האצ"ל ושלושה מלוחמי הלח"י שנשפטו ונדונו למוות בתלייה על ידי בתי דין צבאיים בריטיים: שלמה בן יוסף, דב גרונר, יחיאל דרזנר, אליעזר קשאני, מרדכי אלקחי, מאיר נקר, אבשלום חביב ויעקב וייס. במהלך מאסרו בכלא עכו כתב צבי יומן ובו תיאר גם את ליל הוצאתם להורג של אבשלום חביב, יעקב וייס ומאיר נקר הי"ד. כעבור שנתיים וחודש של מאסר בבתי הכלא של הבריטים, ב-ה' באייר התש"ח 1948 – יום הקמת מדינת ישראל, שוחרר צבי ממאסרו עם סיום שלטון הבריטים בארץ ישראל.

לאחר מלחמת השחרור זכה צבי להקים משפחה עם אשתו ציפורה, נולדו להם שני ילדים. צבי זכה לראות ולשמוח בחייו עם עשרת נכדיו ובהם גם אבי – יהונתן דוד. בשנותיו האחרונות התגורר צבי בגבעת שמואל. לאחר מותו בשנת 1994, החליטה עיריית גבעת שמואל להנציח את זכרו ופועלו בקריאת רחוב על שמו.

צבי פיקסלר

לאה דוד, בתם של ציפורה וצבי, עם נכדתה, אחינעם, כותבת הדברים

עיתון "המשקיף" 16.6.1946

מחר משפט פיקסלר וגרינבוים בביה"ד הצבאי ה-32 מבת-ים יועמדו לדין בשבוע הבא

שהופעל חשמלית מאחד הפרדסים הסמוכים לכפר אום חאלד. בשעת הפיצוץ עברה על הגשר מכונית של המשטרה הניידת ושני סרגנטים נפצעו.

לאחר ההתפוצצות תפשו ערבים בסביבה את צבי פיקסלר, הכוהו והסגירוהו לידי המשטרה.

ב-24 ביוני יתחיל להתברר בפני ביה"ד הצבאי בירושלים משפטם של 32 הצעירים שנאסרו ב-3 באפריל דרומית לבת ים. בין הנאשמים 2 חיילים.

מחר יתחיל להתברר בפני ביה"ד הצבאי משפטם של צבי פיקסלר ומשה גרינבוים הנאשמים בהחזקת פצצה ב-14 אפריל 1946. באותו יום בוצעה התקפה על מחנה הנור פש של הצבא ליד נתניה. קבוצה של 10–15 יהודים לבושים כשבויים איטלקים הדרו למחנה ההבראה לאור היום, השתלטו על הנור טר הערבי שעמד על המשמר ליד המחסן, ושדדו את נשקו.

באותה שעה פוצץ הגשר בכביש, במרחק כמה עשרות מטרים מרמת-זאב, ע"י מוקש

פיקסלר נידון ל-12 שנות מאסר

נמצא חייב בפיצוץ גשר ונשיאת אקדח ופצצה

לו על מציאות הבחורה בכפר. הם הכחישו שסיפרו לו, והוסיפו שבכלל לא היו בכפר באותו יום.

מדוע לא נדחה המשפט

בירור המשפט שעוה"ד קריצמן ביקש לדהותו כדי להביא כעדה את הבחורה, נתחדש ביום ו' בבוקר אתר שנודע כי אחד מחברי בית הדין, קפטן ברט, יוצא היום במטוט לאנגליה לחופשה ממושכת. אילו היה ביה"ד מסכים לדחיה, היתה זו דחיה של לפחות 3 חודשים עד שוב השופט מחופשתו ואם לא יחזור — היה צורך להתחיל מתדש בבירור המשפט. עו"ד קריצמן ויתר משום כך על בקשתו.

צבי פיקסלר

בן 23 עלה לארץ לפני 7 שנים מציכור סלובקיה. מכל משפחתו הענפה נותרה בחיים רק בת דוד אחת, שלפני ימים מספר שחררה מן הא.ט.ס.

צבי פיקסלר נמצא חייב ע"י ביה"ד הצבאי בירושלים בהנחת פצצה מתחת לגשר בכביש נתניה-תולכרם, בנושיאת פצצה ובנושיאת אקדח ושני כדורים. הוא נידון ל-12 שנות מאסר על ההאשמה הראשונה, לשנתיים על ההאשמה השנייה ול-4 שנים על ההאשמה השלישית. שלושת הענשים יחלו ביהוד ופיקסלר ייהנה מיחס מיוחד בבית-הסוהר.

ערבים מאום-חאלד מעידים

לפני שהוצא פסק הדין גבה ביה"ד עדר יות מפי שלשה ערבים מכפר אום-חאלד. אחד מהם סיפר כי ראה את אסלים — הערבי שתפס את פיקסלר — מחבק בחור רה, וכשהתקרב אליו הנאשם, החל סלים רודף אחריו כשבידו אקדח. הוא ידוע בכפר כמתהולל ורודף נשים. שני האחרים היו אלה שסלים בעדותו כי סיפרו

10 שנים להעלאתם לגרדום של יעקב וייס, אבשלום חביב וטאיר נאקר, הי"ד

הם שרו את "התקוה" כאשר אפסה כל תוחלת

(מיומנו של אסיר)

מבין לסורגים עקבנו אחריהם בעלות גרדום

כר למשחת הרץ: האם בעט דם אחינו המרובע לך? הלא כל העולם רחי בשמו? ! מיליונים מקרבת לך, ומחי תאמר ויו אי לם אם אתה לא תאמר הרף גם אני לא נרטה תמסין להקריב קרבנות דם עו עי ציון מבנה ונבל להקריב לפניך. אם עי בתמימים נחמס אני לכל מיני החרוה"ר בכתובותי הינעות בתבללות וראשי שוקע. עוד אחים ואבקים עם השניה: מי על יו השולח, מי על יו המלון ומי על מכה בלתי מוצעת. אבל השפירה אינה מוסקת אף לרנע, והמציאות מוסרת על כל הנכנס והיו אב מאי אחינו.

הוצאה לסועל. ישנה תוכנה נוספת לכן. אחים כבינוני, הגרמים קרוב לחאי הגי נקט סענו את שירת. התקריב בוקעת כבין קירות וחי המות והם מודיעים לנו ואת עתה בני יודעים. דממת מות אופפת את כולנו כאילו על פי צו. לבסוף מוצעה רי ודעה המופית: אחד מקלונם הודיע לי שלשה אחיו הנידונים, שגורדום יוצא למופע לפני עילת השחר. בין השעות 4-5 ה' התק עניית התק סביב צארכים. לפני ל' עליו ויזית. התקלה הונה השוכנת אחינו לללום. מתחרות תיקפת אחיו ומוענת חוה קתה את נזייה. גם חברים אחרים נוספים בקשה. אולם חייבים להתגבר, אסור להיר את סודך לכ עניית הלך גבירת הדין כן זכר שכחה שאותם שלשה תגליתו הדין כשם והנאים יכירו טרם יעלה עמוד השחר: לא נראו יותר. לא אראה עוד את ידי קמ מספט על המורגים, עיפס מרגיה הרבה יותר טובה משגנו ואת אבשלום וזי ספיל סל את ששבו ומאיר כסוחע על פולטיקה. עז סוסר ראשו. קשה קשה להאפין. ויעי ויחר סמאיק עזר ורנע האיום נשאלי עז 8 שעות — 480 דקות בלבד. ואנו נשכ כל המון בדיניה, בחיבוק ויום? אין להעלות על הרעת זכר מעין זה. עז מה שחבנו שרף כרמיוני ועורים או כסרטי קולנוע ונתקן זכר כזה. אבל לא במציאות: לא במציאות. הלי יות כירוחק 30 מטר התקום ולשוקק? לא להרשע וזמנו? אינו יהיו התחובת פת מוסטוט כמו שקרה פעם בימי הייסוע עם חובת יוחיו? אולם אין לצפות לנסים. עליו לשבת שקט ואולם, כאילו כל הענין אינו נוגע לך? כאילו לא אחין הם המדיעאים את הדיעיים והאחרונים? הלב סביר את פנייתו את אוהרקה והלכות בשי"ש. אכן, עבר כבר עלינו פעם סיטוט כזה. כאשר הוצעו לפני זום ארבעת אחינו הרוגי המלכות לפני ארבעה חודשים. ברט, אנו לא ודענו מאיזה עז אחרי כיוצו נור דינו וגם הם לא די עז ורגע האחרון לחיים, שכאבת יורי צע רצה שכל סחר. אבל בעז ירנע הדין ואין לעשות מאומה להצלת. ליל השחר רים. הלה גם מבלי שיוכרו עליה. אנו מצייני סים מסביר לחלוותו המסורני, בשעות אלו שר לראות את דלת הסיונות המיבילה. לא תא היודונים סאוינים בחימים ודרכים לכל יזמון על קל הבא מתברינו היקרים לנו כי כלו ובצפים לום כי יתרחש. אחים שאחיו מתו במסוריו תגליתו ונוסף על התבטות והתחיה על חיי אחינו גם הלוחה כשני כפי כי סאקר ויהי העולם. שעדיין לא א

מתוך יומנו של צבי פיקסלר, המתאר את הוצאתו להורג של עולה הגרדום, יעקב וייס

ניתן להעתיק ולהגדיל את כתבתה

כר למשחת הרץ: האם בעט דם אחינו המרובע לך? הלא כל העולם רחי בשמו? ! מיליונים מקרבת לך, ומחי תאמר ויו אי לם אם אתה לא תאמר הרף גם אני לא נרטה תמסין להקריב קרבנות דם עו עי ציון מבנה ונבל להקריב לפניך. אם עי בתמימים נחמס אני לכל מיני החרוה"ר בכתובותי הינעות בתבללות וראשי שוקע. עוד אחים ואבקים עם השניה: מי על יו השולח, מי על יו המלון ומי על מכה בלתי מוצעת. אבל השפירה אינה מוסקת אף לרנע, והמציאות מוסרת על כל הנכנס והיו אב מאי אחינו.

הוצאה לסועל. ישנה תוכנה נוספת לכן. אחים כבינוני, הגרמים קרוב לחאי הגי נקט סענו את שירת. התקריב בוקעת כבין קירות וחי המות והם מודיעים לנו ואת עתה בני יודעים. דממת מות אופפת את כולנו כאילו על פי צו. לבסוף מוצעה רי ודעה המופית: אחד מקלונם הודיע לי שלשה אחיו הנידונים, שגורדום יוצא למופע לפני עילת השחר. בין השעות 4-5 ה' התק עניית התק סביב צארכים. לפני ל' עליו ויזית. התקלה הונה השוכנת אחינו לללום. מתחרות תיקפת אחיו ומוענת חוה קתה את נזייה. גם חברים אחרים נוספים בקשה. אולם חייבים להתגבר, אסור להיר את סודך לכ עניית הלך גבירת הדין כן זכר שכחה שאותם שלשה תגליתו הדין כשם והנאים יכירו טרם יעלה עמוד השחר: לא נראו יותר. לא אראה עוד את ידי קמ מספט על המורגים, עיפס מרגיה הרבה יותר טובה משגנו ואת אבשלום וזי ספיל סל את ששבו ומאיר כסוחע על פולטיקה. עז סוסר ראשו. קשה קשה להאפין. ויעי ויחר סמאיק עזר ורנע האיום נשאלי עז 8 שעות — 480 דקות בלבד. ואנו נשכ כל המון בדיניה, בחיבוק ויום? אין להעלות על הרעת זכר מעין זה. עז מה שחבנו שרף כרמיוני ועורים או כסרטי קולנוע ונתקן זכר כזה. אבל לא במציאות: לא במציאות. הלי יות כירוחק 30 מטר התקום ולשוקק? לא להרשע וזמנו? אינו יהיו התחובת פת מוסטוט כמו שקרה פעם בימי הייסוע עם חובת יוחיו? אולם אין לצפות לנסים. עליו לשבת שקט ואולם, כאילו כל הענין אינו נוגע לך? כאילו לא אחין הם המדיעאים את הדיעיים והאחרונים? הלב סביר את פנייתו את אוהרקה והלכות בשי"ש. אכן, עבר כבר עלינו פעם סיטוט כזה. כאשר הוצעו לפני זום ארבעת אחינו הרוגי המלכות לפני ארבעה חודשים. ברט, אנו לא ודענו מאיזה עז אחרי כיוצו נור דינו וגם הם לא די עז ורגע האחרון לחיים, שכאבת יורי צע רצה שכל סחר. אבל בעז ירנע הדין ואין לעשות מאומה להצלת. ליל השחר רים. הלה גם מבלי שיוכרו עליה. אנו מצייני סים מסביר לחלוותו המסורני, בשעות אלו שר לראות את דלת הסיונות המיבילה. לא תא היודונים סאוינים בחימים ודרכים לכל יזמון על קל הבא מתברינו היקרים לנו כי כלו ובצפים לום כי יתרחש. אחים שאחיו מתו במסוריו תגליתו ונוסף על התבטות והתחיה על חיי אחינו גם הלוחה כשני כפי כי סאקר ויהי העולם. שעדיין לא א

ועוד כמה מילים מתוך הספד שכתב בנו של צבי, יהודה פיקסלר: "...בכלא, נאמן לעקרונותיו ולתורה אותה ינק, לימד צבי את חבריו האסירים תלמוד, קרא בתורה והיה אחראי על הספרייה. במהלך מאסרו אף זכה להתקרב לאבי האסירים הרב אריה לוי זצ"ל.

... צבי היה בן תורה ועבודה, קבע עיתים לתורה ולמחייתו ניהל בתחילה מוסך למכונאות רכב ובתקופה מאוחרת יותר עבר להוראה ועמד בראש מחלקת מכונאות הרכב בבית הספר "נעורים" שליד נתניה. סמוך ליציאתו לפנסיה למד היסטוריה יהודית באוניברסיטת "בר-אילן" והיה בשלבי סיום עבודת הדוקטורט בנושא 'התהוות החסידות ברוסיה הקרפטית'."

6. החברה הישראלית להשתלות: פרס מפעל חיים - דוידוביץ מרים (מוריקה)

חברתנו, פרופ' מרים דוידוביץ, ילידת מונקאץ, שניהלה את המכון הנפרולוגי בבית החולים "שניידר",

קיבלה ב-17.11.2022 **פרס מפעל חיים מהחברה הישראלית להשתלות.**

כתבה עליה בעלון 32 מיולי 2017 באתר carpati.org.il. מתוך כתבה במאקו מה-13.4.2014 / דניאל טדנר:

"הסיפור שלי מתחיל בפברואר '87, כאשר הגיע ילד בן שבע ישירות מאיראן למיון הילדים בבילינסון

במצב קשה עקב אי ספיקת כליות. פגשתי בילד חולה מאוד ומפוחד ובאמא צעירה שהגיעה לבדה לישראל. חודש לפני כן חלה הילד במחלה נדירה שפגעה במספר מערכות בגוף שלו, לרבות הכליות, והוא אושפז בבית חולים בטהרן. כאשר הבינו הרופאים שהמצב לא משתפר והילד נמצא בסכנת חיים, הם לחשו לאימו שהסיכוי היחיד שלה להציל אותו הוא לעלות לישראל.

באותן השנים הייתה זאת משימה קשה עבור יהודים לצאת מטהרן, וכדי שהאם תוכל להציל את חיי בנה היה

על האב להישאר כ'בן ערובה' בידי המשטר. בתחילת הטיפול הילד אושפז במחלקה לתקופה ארוכה, שבמהלכה עבר טיפולי דיאליזה חוזרים ונשנים. זו הייתה שנה קשה מאוד, עד שהגיעו שתי בשורות משמחות: הראשונה, נמצאה סוף סוף כליה עבורו. השנייה, אבא שלו הצליח לברוח ארצה ולהתאחד עם המשפחה. ההשתלה עברה בהצלחה וכולנו היינו מרוצים ומאושרים.

אבל גם לאחר ההשתלה המשיך הילד להגיע למעקב במרפאה שלנו. באחת מהביקורות הללו הוא החל לפרכס לפתע, עד שאיבד את הכרתו. אשפזנו אותו במהרה במחלקה, שם התברר שהמחלה הקשה חזרה. לאט לאט הכליה שהושתלה הפסיקה לתפקד ומצבו הידרדר מאוד. בשנת '95 לא היה מנוס מלחזור לדיאליזה קבועה. לאחר כמה חודשים של ציפייה ארוכה, נמצאה שוב התאמה, הילד עבר השתלת כליה מוצלחת נוספת - ומצבו השתפר פלאים. הוא המשיך להגיע למעקב במרפאה, עד שבגיל 19 עבר להמשך מעקב במחלקת המבוגרים, ומאז לא ראיתי אותו.

לפני כחצי שנה אושפז אצלנו ילד בן 13 עם מקרה של חבלה בכליה. מאוחר יותר התברר לי כי מדובר באחיו של אותו הילד מטהרן. האיחוד היה מרגש מאוד: אותו ילד שטיפלתי בו בתחילת הקריירה שלי התחתן ונולד לו תינוק לא מזמן, הוא מרגיש מצוין וממשיך במעקב. השבוע הוא הגיע למחלקה עם בנו על מנת לפגוש אותי, ואני התרגשתי עד דמעות. אלה הם בדיוק הרגעים שמספקים לי סיפוק אדיר להיות רופאה בכלל, ובייחוד רופאת ילדים. אותם ילדים שטיפלתי בהם חוזרים עם ילדים משלהם, וההרגשה היא תחושת גאווה ענקית וסגירת מעגל."

מתוך ויקיפדיה: "המכון הנפרולוגי במרכז שניידר לרפואת ילדים בישראל, בניהולה של פרופ' מרים דוידוביץ, הוכר בשנת 2012 על ידי משרד הבריאות כמרכז ארצי לטיפול בילדים עם אי-ספיקת כליות, כולל טיפולי דיאליזה והשתלות כליה. מאז הקמת המרכז בוצעו למעלה מ-600 השתלות כליה בתינוקות, ילדים ובני נוער, עם אחוזי הצלחה הדומים, ואף גבוהים יותר, בהשוואה למרכזים הרפואיים הטובים בעולם. צוות המכון הנפרולוגי אחראי על הטיפול והמעקב אחר הילדים המושתלים, לפני ואחרי ניתוח ההשתלה. במסגרת המכון מטופלים פעוטות, ילדים ובני נוער עם דרגות שונות של אי-ספיקת כליות כרונית (מרפאה פרא-דיאליטית), לרבות ילדים עם אי-ספיקת כליות סופנית, המטופלים ביחידת הדיאליזה. כמו כן, צוות המכון הנפרולוגי מטפל בילדים עם מגוון רחב של מחלות כליה ודרכי השתן... בשנת 2014 הוכר המכון כמרכז מצוינות ארצי."

ניתן לקרוא על מרים באתר <https://www.nephro.co.il/articles>

קישור לדברים שנאמרו על מרים לקראת הטקס:

<https://drive.google.com/file/d/1oD6qovO7whZJ-PPAhPCoXLYaHkJ5vt4Z/view?pli=1>

יישר כוח, מרים, וכל הכבוד לך!

מרים (שנייה מימין) בעת קבלת פרס "מפעל חיים"

מרים עם בנותיה ועם נכדיה

8. מן ההיסטוריה: ביקורו של וינסטון צ'רצ'יל באוז'גורוד בשנת 1932

באתר הפייסבוק Zakarpatci v New Yorke פורסם צילום של ביקורו של וינסטון צ'רצ'יל בשנת 1932

באוז'גורוד. בכיתוב לתמונה נרשם: "עובדה לא ידועה... בשנת 1932, סר וינסטון צ'רצ'יל ביקר באוז'גורוד בסתר. הוא התעניין בקוניהק "Tysa Zakarpatskyi" ובתמיסת דובדבנים, שעדיין מוגש במוסדות העיר תמורת 26 גריוני. אפילו באותה תקופה, פוליטיקאי בריטי אלמוני לחלוטין נלקח ברחבי העיר על ידי מדריך טיולים, שאף הוא לא היה מוכר לחלוטין באותה תקופה. סר וינסטון צ'רצ'יל יכתוב מאוחר יותר בזיכרונותיו: "קוניהק נפלא, עשיר טעים, אבל

תיאודור ידידי לא היה צריך לעשות אותנו כל כך שיכורים... אני לא זוכר שום דבר אחר..." תמונה ממגזין לייף - וינסטון צ'רצ'יל, קלמנטין צ'רצ'יל והמדריך שלהם יוצאים ליקב בקורז'ו."

9. בית הקברות הבריטי – הנצחתו של ביסטרצ'ר שמואל

ביסטרצ'ר שמואל נולד בי"ז אלול תרע"ח (25 לאוגוסט 1918) בנובוסליצה, [מחוז טייץ']. הוא עלה לארץ בספינת המעפילים "הילדה", שעל סיפונה עלו 728 מעפילים, שנמלטו מאזורים, אשר נכבשו על ידי גרמניה הנאצית. האונייה נתפסה והמעפילים הועברו למעצר בעתלית, ושוחררו ב- 22 ביולי 1940. לאחר שעלה לארץ ישראל, עבד שמואל במפעל סריגים. לאחר מכן, במלחמת העולם השנייה, הוא התגייס לצבא הבריטי ושירת בחיל הרגלים. בי"א באב תש"א (4.8.1941) הוא נהרג בתאונת דרכים במצרים והובא למנוחות בבית העלמין הצבאי הבריטי ברמלה. ב-13.11.2022 התקיים בבית קברות זה טקס אזכרה, בו הונח פרח ליד קברו של שמואל. שמואל הוא אחד החללים שעמותת "לתת פנים לנופלים" מנסה להשלים את פרטיו. ידועים כבר שמות ההורים והאחים [בני משפחתו מתגוררים ברחובות ובחור"ל], אך עדיין לא נמצאה תמונתו.

סטיבן גלייזר ורותי פיקסלר, מתנדבי העמותה "לתת פנים לנופלים" מספרים על שמואל ומניחים פרח לזיכרו

10. משלנו: פרופסור הרפז יצחק (אוז'גורוד)

יצחק הרפז הינו נשיא המכללה האקדמית עמק יזרעאל.

יצחק הוא פרופסור לניהול והינו מומחה ליחסי תעסוקה ועבודה, ניהול משאבי אנוש והתנהגות ארגונית. הוא שימש כדיקן ללימודים מתקדמים באוניברסיטת חיפה, שם גם ייסד וניהל את 'המרכז לחקר ארגונים וניהול המשאב האנושי'. רשימה חלקית של התפקידים והמשרדים אותם אייש הרפז במהלך כהונתו באוניברסיטת חיפה

כוללת, חֵבְרוֹת: בוועד המנהל, בוועדה המרכזת, בוועדת המינויים הכלל אוניברסיטאית, בוועדת הביקורת, בסנאט ונאמן בחבר הנאמנים.

נוסף על כך, הרפז אייש ועדיין ממלא מספר תפקידים ציבוריים, כגון: חבר בוועדות שונות של המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג), נציג ציבור (שופט) בבית הדין הארצי לעבודה, יו"ר האגודה הישראלית לחקר יחסי עבודה, וחבר הנהלת האגודה הסוציולוגית הישראלית. הרפז הוא גם עמית מחקר במרכז לחקר עבודה ומשאבי אנוש באוניברסיטת מינסוטה בארה"ב.

הוא שימש כפרופסור אורח במספר אוניברסיטאות בצפון אמריקה, כולל מכללת בוסטון, בית הספר וורטון [The Wharton School] באוניברסיטת פנסילבניה, אוניברסיטת בריגהאם יאנג, והמרכז ליחסי עבודה ומשאבי אנוש באוניברסיטת טורונטו בקנדה.

פרופסור הרפז כתב או השתתף בכתיבתם של למעלה מ-100 פרסומים בכתבי עת מדעיים בינלאומיים חשובים, פרקים בספרים וכן כתב או השתתף בכתיבתם של שבעה ספרים. בנוסף שימש כעורך מיוחד בשלושה כתבי עת שונים, שהוקדשו לנושא ה'השקעה הניכרת בעבודה' (וורקוהוליסם). הוא זכה במגוון פרסים ומענקים מקרנות מחקר וממכונים מובילים, כגון: הנציבות האירופית, הקרן הדו-לאומית למדע ישראל-ארה"ב (BSF), המועצה הלאומית למחקר ופיתוח, הקרן הלאומית למדע, נאמני הקרן לישראל (קרן פורד), משרד המדע, משרד העבודה והרווחה, והמוסד לביטוח לאומי. בין היתר, משמש הרפז גם כשופט ומעריך של הצעות מחקר הנשלחות למרביתן של קרנות אלה. הרפז זכה גם בפרס החדשנות בהוראה ובפרס המרצה המצטיין. כמו כן, שימש כמנחה של למעלה מ-60 סטודנטים לתואר שני, דוקטורט ופוסט-דוקטורט.

ומהו הקשר של יצחק לקרפטורוס? הוריו, זאב/וילי הלפרט ומירה (מירל/מלאניה) לבית איצקוביץ, נולדו באוז'גורוד בשנת 1923, והכירו כשהיו חניכים בתנועת "בני עקיבא". כמו כל יהודי קרפטורוס, חוותה המשפחה את מוראות השואה. ההורים שרדו, אך שנים לא סיפרו מה עבר עליהם. רק כאשר בתו של יצחק, אילת, עמדה לפני נסיעה למסע החיים באושוויץ, הם פתחו את סגור ליבם אליה, משום שהיא ביקשה להקריא את שמות בני משפחתה שנספו, ולהדליק נרות לזכרם. כך נודע ליצחק ולילדיו המידע הבא:

באביב של שנת 1944 נכנסו הגרמנים לאוז'גורוד ואספו את היהודים. ביום שהגיעו האימא מירה ובני משפחתה ברכבת לאושוויץ, נלקחו הוריה, צבי ומרים, יחד עם אחיה הקטן בן ה-12, שמעון-ברוך, לתא הגזים. אחותה, בלה, בת ה-19, נספתה בהמשך וגם ישראל/שרול/לייב בן ה-15 לא החזיק מעמד.

עוד לפני אושוויץ, נספתה בְּטָרְזִינְשְׁטַט אחותה המבוגרת יותר, חנה איצקוביץ [ברייטקופ], שכבר הייתה נשואה והתגוררה בפראג יחד עם בעלה ובתה, אווה, שהייתה רק בת 4.

האימא מירה (בת 21) ואחותה, רחל, בת ה-16 חסכו פת לחם מפיהן למען אחותן, לאה, בת ה-14 וחיפו עליה במהלך שלוש סלקציות של מנגלה. אך כוחה של לאה הקטנה לא עמד לה בצעדת המוות האחרונה...

אחות נוספת לבית איצקוביץ הייתה רבקה (1917). היא עלתה לארץ באוניית המעפילים "פאסיפיק". בדרך לחופי ארץ ישראל, בלב ים, נתפסה האונייה על ידי כוחות בריטיים, והובאה לנמל חיפה. הבריטים העלו את מעפילי ה"פאסיפיק" על אוניית הגירוש "פאטריה", מתוך כוונה לגרשם לאי מאוריציוס שבאוקיינוס ההודי. ב-24 בנובמבר 1940 הטמינו אנשי "ההגנה" פצצה ב"פאטריה" במטרה לסכל את הגירוש. אולם הפיצוץ גרם לחור גדול בדופן ה"פאטריה" והיא טבעה במהירות. יותר מ-200 מעפילים נספו בטביעה, ביניהם גם רבקה איצקוביץ, דודתו של יצחק. היא ראתה את הארץ מנגד אך לא זכתה להגיע אליה. ניצולי ה"פאטריה" הועברו למחנה המעצר בעתלית והורשו להישאר בארץ ישראל.

מירה איבדה בשואה את הוריה (סבו וסבתו של יצחק), ושישה אחים ואחיות. האב, זאב כמעט שלא סיפר דבר, מלבד העובדה ש"נלקח למחנה הריכוז מאוטהאוזן, ושם עבד במחצבה". מחצבת האבן של מאוטהאוזן הייתה ממוקמת בתחתית "מדרגות המוות" הידועות לשמצה, במורד מאה שמונים ושש (186) מדרגות. עובדי הכפייה נאלצו לשאת אבני גרניט כבדי משקל, במעלה אותן מדרגות ורבים מהם נפלו בדרך אל מותם האכזרי. במאי 1945 שוחרר המחנה ע"י חיילי צבא ארה"ב. ביום השחרור שקל האב פחות מ-40 קילו, וסיפר שכוחותיו כבר לא עמדו לו; הוא שכב על הדרגש וציפה למותו.

זאב איבד בשואה, במחנות ריכוז שונים, שני אחים: יוסף ומשה, וארבע אחיות: מנצי, אילונה, לואיזה וטרזה, ועוד מספר לא ידוע של אחיינים.

עם תום המלחמה שבו ההורים, כל אחד בנפרד, לאוז'גורוד, לראות מי מבני משפחותיהם שרד את האימה. אך משהבינו את גודל האובדן ואת העובדה שהעיר עברה להיות חלק מברית המועצות, ברחו מערבה והגיעו לברנו שבצ'כוסלובקיה, שם נישאו ב-1946. יצחק נולד בברנו בשנת 1947, והמשפחה הגיעה ארצה באונייה "קסרטה" ב-1.1.1949, כשיצחק בן כשנה וחצי. המשפחה הועברה למעברת "שער עלייה" בחיפה. לאחר זמן מה קיבלו בית נטוש בטירת כרמל, שכלל חדר אחד וחדר, שבה גידלו תרנגולות, שהיוו סיוע משמעותי לכלכלת הבית בתקופת הצנע. אביו עבד תחילה במפעל המלח בעתלית ואחר כך התגייס למשטרה. יצחק למד עד כיתה א' בטירת כרמל ובשנת 1953 עברה המשפחה לשכונת רמת שאול בחיפה. בעקבות מהומות ואדי סאליב (1958) פרש האב מהמשטרה ("לא יכול היה לשאת את העובדה שעליו להפעיל כוח נגד מפגינים יהודים בארץ ישראל"), ועבר לעבוד כמנהל חשבונות בבנק. אלא שבעקבות 'המיתון הגדול' בשנות ה-60, הוא פוטר והיה מובטל. לאחר שנה כלכלית קשה היגרה המשפחה לניו יורק (1962), שם נקלטו על ידי ארנקה, אחותו של אביו (שוורדת שואה שהיגרה לארה"ב ב-1949) ויוסי, אח של אימו מירה (שהצליח להגיע לארה"ב בשנת 1936 ולהילחם באירופה כחייל בצבא ארה"ב). יצחק היה כבן 15 ועל מנת "שלא יתבולל" החליטו שילמד בישיבה תיכונית בלונג איילנד [HILL- Hebrew Institute of Long Island]. כעבור זמן קצר החליט הנער לעבור ללמוד בבית ספר ציבורי. בגיל 17 כשסיים את לימודיו התיכוניים (שנת 1964), הודיע יצחק (שהיה בן יחיד) להוריו שהוא חוזר ארצה, והוא שב בגפו לישראל. עד הגיוס לצה"ל, עבד בנמל חיפה והתנדב כמדריך בתנועת "הנוער העובד והלומד" בטירת כרמל.

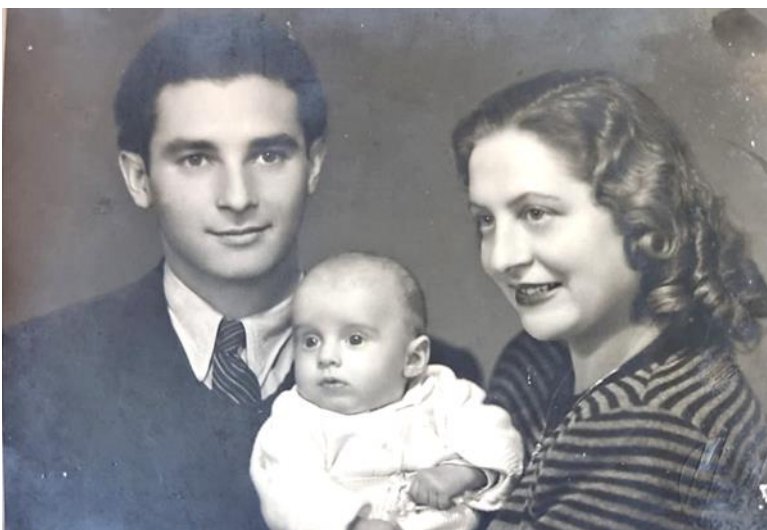
את שירותו הצבאי עשה עם חברי ילדותו מתנועת "הנוער העובד והלומד", בנח"ל ובחיל השריון ואת החופשות מהצבא בילה אצל דודתו רחל במושב היוגב שבעמק יזרעאל. לאחר השחרור היה חבר בקיבוץ יפתח בגליל ונישא לחברת נעוריו, ירדנה. כעבור זמן מה עזבו את הקיבוץ ועברו לחיפה, שם סיימו תואר ראשון באוניברסיטה. את התואר השני והשלישי עשו ירדנה ויצחק באוניברסיטת מינסוטה בארה"ב. ירדנה ב'מינהל החינוך' ויצחק ב'חסי תעסוקה ועבודה' (עם התמחות בכל הקשור לגורם

האנושי בעבודה). עם סיום הלימודים בשנת 1977 שבו לארץ ויצחק החל את עבודתו באוניברסיטת חיפה, בה חקר, לימד ומילא שלל תפקידים וממנה פרש לאחר כ- 40 שנה. בסוף שנת 2016, במהלך שהותו בשבתון באוניברסיטת טורונטו בקנדה, התבצע, בסקיפ, ריאיון במסגרת מכרז לתפקיד נשיא המכללה האקדמית עמק יזרעאל. בין המראיינים אותו הייתה האלופה במיל' אורנה ברביבאי, אשר שימשה באותה עת כיושבת ראש הוועד המנהל של המכללה (לימים ח"כ ושרת הכלכלה). בשנת 2017, החל יצחק את תפקידו כנשיא המכללה האקדמית עמק יזרעאל והוא ממשיך כיום בתפקיד זה לאחר שנבחר ע"י הוועד המנהל לתקופת כהונה שנייה. הוא גאה לעמוד בראש מכללה בעלת מוניטין, אשר לה תפקיד חשוב בהנגשת לימודים אקדמיים בפריפריה לסטודנטים, שרובם מהווים דור ראשון להשכלה גבוהה. המכללה דוגלת בקידום ערכים של חופש הביטוי, שיוויון, אחווה, תרומה לקהילה ורב תרבותיות, בקרב מארג אנושי, המהווה פסיפס מייצג של החברה הישראלית, כולל סטודנטים, סגל מנהלי וסגל אקדמי שלומדים חוקרים, ועובדים יחדיו בסובלנות. בכך היא תורמת באורח משמעותי לעיצוב דמות החברה בישראל.

כמה מילים לגבי בני משפחתו הקרובה: ד"ר ירדנה הרפז, עבדה שנים רבות בחברת המתנ"סים ובמהלך עבודתה, הטמיעה במערכת החינוך את נושא התמחותה - ניהול בתי ספר קהילתיים. במהלך הלימודים בארה"ב נולד לזוג (1975) בנם אורן. הוא ואשתו הלית סיימו בלונדון תואר ראשון במשפטים ותואר שני במנהל עסקים, וכיום אורן הינו שותף בחברה בינ"ל, לעריכת דין, הגדולה בעולם. לאורן ולהלית שלושה ילדים (הנכדים של יצחק) שיר, הבכורה משרתת בצה"ל כמדריכת חובשים קרביים, הן (15) והילי (12) שלומדים בבית הספר הריאלי בחיפה. הבת אילת, נולדה בחיפה (1980) והיא בעלת ב"א בפסיכולוגיה ותקשורת (בהצטיינות יתרה) מאוניברסיטת חיפה. המשיכה את לימודיה באוניברסיטת טורונטו והוענקו לה תארי מ"א ודוקטורט בפסיכולוגיה התפתחותית (Neuro-child development), ודוקטורט נוסף בפסיכולוגיה קלינית-התפתחותית. היא נשואה לשי להט (בעל תואר ראשון בהנדסת חשמל מהטכניון) והם הורים לשלושה ילדים: רז (16), שני (13) וספיר (8).

בשנת 1979, לאחר שהות של 17 שנים בארה"ב, שבו הוריו, מירה וזאב הלפרט, לארץ ולחיפה. עד לפרישתו עבד זאב במשרד המסחר והתעשייה, היה עובד מצטיין, ואף זכה לתעודת הוקרה על כך מאריק שרון, שר המסחר והתעשייה, באותה העת. הם התערו היטב בקרב חבריהם מימים ימימה (יוצאי צ'כוסלובקיה והונגריה) ונהנו לשהות בקרבת נכדיהם. מירה נפטרה לאחר מחלה קשה בגיל 77, ושנתיים לאחר מכן נפטר זאב בגיל 79. כל חייהם היו ציונים ויהודים גאים. במשך השנים, כאשר היו לי ויכוחים עם אבי זאב, בנושאים טעונים הקשורים לפוליטיקה בישראל, היה נוהג לאמור לי: "אתה אינך יכול להבין, לא היית במטהאוזן...", ואני הייתי נותר ללא מילים ובכך גם היה גם מסתיים הוויכוח.

יצחק עם הוריו, מירה וזאב הלפרט בברנו, דצמבר 1947

יצחק, 1952, חיפה

יצחק עם אימו ואביו השוטר 1950, טירת כרמל

קיבוץ יפתח, 1966

יצחק עם הוריו ביום החתונה עם ירדנה, חיפה, דצמבר 1968

ירדנה ויצחק הרפז

בברכת יישר כוח על עשייתך, יצחק!

באסון פיצוץ אוניית ה"פאטריה" על ידי "ההגנה" נספתה גם רבקה איצקוביץ, דודתו של יצחק, אחותה ניצולת השואה של אימו. לוח האבן

מלאכת משיית הגופות נמשכה בהפסקות במשך חודשים רבים וכתורות העיתונים דיווחו מדי יום על מספר הגוויות שנמשו מהאונייה. הנספים נקברו כל פעם בהלוויה סמוך למשייתם מהמים, לעיתים בהלוויה קטנה בה השתתפו רק אנשי החברה קדישא.

19 מהנספים נקברו כאלמונים. בעת כתיבת הדו"ח של ועדת החקירה, בסוף ינואר 1941, עמד מספר הנספים על 156 ומספר הנעדרים היה 112. ב-28 במאי 1941 הגיע מספר הנספים ל-200 ובאוקטובר 1941 הגיע מספר הנספים שנמשו מהאונייה ל-208. בנוסף אליהם נפטרו 14 ניצולים במחנה המעצר בעתלית. 221 מהנספים הובאו לקבורה בבית הקברות חוף הכרמל בחיפה. בסיכום שפורסם ב-17 באוגוסט נכתב שנותרו 52 נעדרים.

מספרים שונים ניתנו לגבי הסך הכולל של הנספים באסון. בדו"ח לוועדת החקירה של האו"ם ציינה ממשלת המנדט את המספר 252. בעשור לאסון ציין העיתון "חרות" את מספר הנספים כ-276 ב"אלבום העולים" שהוצא על ידי הסוכנות היהודית ציון מספר הנספים כ-257 מן המעפילים. העיתונאי תום שגב כתב שהאסון "עלה בחייהם של קרוב ל-300 מהעולים". בכתבה במעריב במלאת 45 שנים לאסון נכתב שנספו כ-250 מעפילים אך המספר המדויק לא ידוע]. הרופאה, הד"ר שולמית פרגר, התנדבה לטהר את הגופות ולהביאן לקבורה - חרף הקושי הפיסי והנפשי.

לוח האבן התווסף על ידי המשפחה!

רבקה איצקוביץ (1917)
 לזכר בני משפחתה
 אשר נספו בשואה במחנה הריכוז
 אושוויץ מאי 1944

הוריה:
 מרים לבית מרמלשטיין (1898)
 צבי - דב איצקוביץ (1890)

אחיה ואחיותיה:
 חנה ברייטקופ (1915) בעלה ובתה איה
 בלה (1925)
 ישראל - שרול - לייב (1927)
 לאה - לילי (1930)
 שמעון - ברוך (1932)

יהודה לקס, יליד סלובקיה, העפיל ב"פסיפיק" יחד עם ארוסתו, רבקה איצקוביץ. בבוקר הפיצוץ, ניצל מטביעה, אך רבקה טבעה. אחרי מעברים בין מקומות שונים בארץ הגיע לבני ברק. הוא התגייס לצבא לחטיבת גולני, לחם בתחילה בצפון נגד הסורים ולאחר מכן השתתף בכיבוש אום-רשרש - היא אילת.

[Ynet: טעות ב"הגנה": 70 שנה לטביעת אוניית פאטריה נדב מן 19.11.10]